

АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОГО БОРГУ ТА ОЦІНКА ЙОГО ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ

доц. Кобушко І. М., студент гр. Ф-73 Забіяка А. М.

Розвиток фінансової системи різних країн світу в умовах фінансової глобалізації характеризується значними темпами зростання зовнішнього боргу. Ця ситуація пов'язана з нестачею власних ресурсів для інвестування, покриття дефіциту державного бюджету, підтримки валютного курсу, виконання вимог по раніше накопиченим борговим зобов'язанням.

Зовнішній борг є важливою складовою фінансової системи більшості країн світу, а також складовою механізму економічної стратегії розвитку держави, тому питання аналізу і управління ним є досить актуальними в даний час.

Багато країн звикли жити в борг, нарощення боргів ввійшло в звичку. У зв'язку з неможливістю вчасно погашати зобов'язання за позиками такі дії породили нову тенденцію: погашення старих боргів за рахунок залучення нових. Використання такого підходу спричиняє створенню боргових пірамід, схожих на фінансово-кредитні «бульбашки», що в кінцевому підсумку може призвести до загострення економічної ситуації та великої ймовірності настання дефолту.

Динаміка світових державних боргів показала, що усього лише за 10 років сукупний державний борг країн світу збільшився в 2 рази. Структурний розподіл боргів між державами показав, що лідерами із запозичень є дві країни – США і Японія, їх сумарна частка складає приблизно половину всіх боргів. Якщо проаналізувати відношення сукупного державного боргу до ВВП по країнах ЄС, то можна зробити висновки про те, що в Греції та Італії даний показник перевищив 100% ВВП і дані країни вже мають фінансові труднощі, перед багатьма іншими державами може постати подібна проблема, якщо не буде прийнято ефективних дій по управлінню державним боргом. Якщо прослідкувати динаміку державного боргу України по відношенню зовнішнього боргу до ВВП України, то вона значно зросла. На кінець 2010 р. цей показник сягнув значення 85%. Можна спрогнозувати до яких катастрофічних наслідків може привести нарощення зовнішньої заборгованості. Критичний рівень співвідношення зовнішнього боргу до валового внутрішнього продукту за даними вчених складає 80–100 % [1].

Україна продовжує збільшувати обсяги зовнішнього боргу. Досить стрімке зростання демонструє заборгованість банків, що говорить про значну кредитну залежність національної економіки. Проте банки замість кредитування реального сектору і забезпечення у майбутньому промислового зростання, інтенсивно нарощують розміри споживчого кредитування, при цьому не завжди звертають увагу на платоспроможність своїх клієнтів. Таким чином порушується принципи ефективності інвестування.

Одним із показників на який впливає зовнішній борг є обсяг експорту, який забезпечує надходження іноземної валюти для покриття зовнішніх запозичень держави. Граничний рівень відношення зовнішнього боргу до експорту складає 150% [1]. Як показали розрахунки, ми маємо перевищення граничного рівня відношення зовнішнього боргу до експорту у 2009 (190%) та 2010 (169%) роках.

Наступним показником на який негативно впливає зовнішній борг є курс національної валюти. За період з 2007 по 2010 рік спостерігається пряма залежність між показниками, а саме девальвація національної валюти на фоні зростання зовнішньої заборгованості в країні.

Проведена оцінка впливу зростання зовнішнього боргу на економічний розвиток країни. В якості агрегуючого показника використано ВВП. В результаті розрахунків виявили наступну залежність, зі зростанням зовнішнього боргу на 0,42% реальний ВВП також зростає на 1%.

Порівняння зростання зовнішнього боргу і його спрямування на промислове виробництво свідчать про явно не інвестиційну спрямованість зовнішніх запозичень. Показники приросту валового зовнішнього боргу значно перевищують показники приросту промислової продукції, а за деякі роки маємо взагалі від'ємні показники зростання промислового виробництва на тлі постійного зростання зовнішнього боргу.

Отже, спостерігається світова тенденція до нарощування боргів, що вкрай негативно позначається на економічному розвитку держави. Для України відношення зовнішнього боргу до ВВП та експорту перевищило критичне значення. Зовнішній борг негативно впливає і на стабільність валютного курсу, з 2007 року почалася девальвація національної валюти на фоні зростання зовнішньої заборгованості в країні.

Виявлена пряма залежність між зростанням валового зовнішнього боргу та ВВП України, проте аналіз промислового зростання показав про не інвестиційну спрямованість запозичень, що свідчить про фінансування поточних потреб, покриття дефіциту державного бюджету, відсутність інвестицій для забезпечення розширеного відтворення і економічного зростання.

1. Юрчишин В.В. Економічний огляд для України: посилення боргових ризиків [Електр. ресурс] / В. Юрчишин // Центр Разумкова. – Квітень, 2011. – Режим доступу: http://razumkov.org.ua/upload/yurchyshyn_borh_Apr-2011.pdf